

Hana Jordánková, Ludmila Sulitková: **Bibliografie k moravským královským městům ve středověku a raném novověku (1990–2010).** Brno: Statutární město Brno, Archiv města Brna, 2014. 358 s.

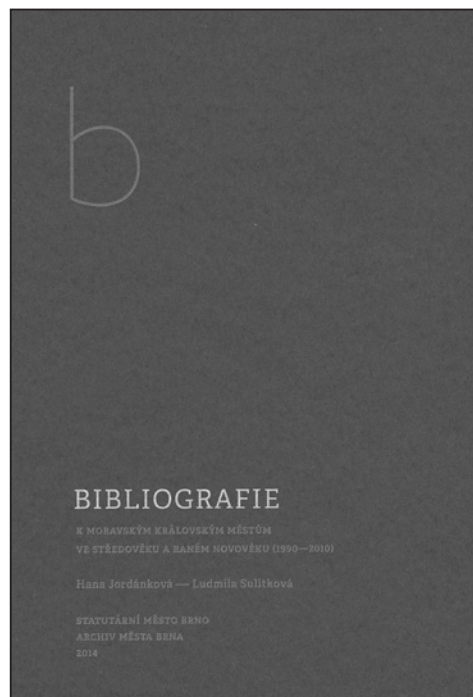
Systematické soupisy publikací jsou v teorii bibliografie považovány za sekundární zdroje informací. Jejich význam při mapování např. souhrnně nezpracovaného nebo naopak publikačně vědného tématu nicméně docenujeme velmi často. V našem případě vydal velmi cenou, tematicky uspořádanou bibliografii dvacetiletí po sametové revoluci Archiv města Brna, Statutární město Brno, na sklonku léta 2014 jako Supplementum č. 20 jiné k brněnským dějinám přínosné práce – sborníku Brno v minulosti a dnes.

Bibliografie vznikla v rámci projektu Grantové agentury ČR Libri civitatis – dokumentace a zpřístupňování městských knih v České republice II. Tento projekt, sdružující přední archiváře a badatele, si zároveň klade za cíl revidovat stávající soupis městských knih a rozšířit jej za rok 1526 moderní formou on-line přístupné databáze a v ediční řadě Libri civitatis zpřístupnit významné nejstarší městské knihy českých a moravských měst.

Do projektu jsou také zapojené a soupis publikací k moravským královským městům zpracovaly dvě archivářky s rozsáhlou praxí a s bohatou publikační činností: dlouholetá pracovníce Archivu města Brna Hana Jordánková a s Brnem po dlouhou dobu spjatá (např. Moravské muzeum Brno, Archiv města Brna, Katedra archivnictví a pomocných věd historických brněnské univerzity) a v současnosti na katedře historie ústecké univerzity působící Ludmila Sulitková.

Ve standardizovaném úvodu je tato tematická bibliografie nejprve časově a věcně vymezena. Z chronologického hlediska soupis navazuje na předchozí obecnou bibliografii k dějinám našich měst, respektive Bib-

liografii k moravským okresům. A zohledňuje také publikační aktivity po roce 1989 dané jednak novými možnostmi a trendy, které se k nám pozvolna dostávaly, ale také objektivním nárůstem např. archeologických aktivit v terénu v tomto stovebně hektickém období. Při charakteristice věcného hlediska práce autorky korektně přiznávají nepanující shodu ve vymezení pojmu královské město na Moravě. Zatímco pro novověk platí obecný konsensus o počtu šesti královských měst (Brno, Olomouc, Jihlava, Znojmo, Uherské Hradiště, Uničov), shoda nepanuje pro středověkou etapu. Počet se obvykle různí mezi šestnácti až osmnácti královskými městy. Autorky věcnou argumentací a s odkazem na odbornou literaturu poukazují na správnost právní kvalifikace pro šestnáct z nich (mimo výše zmíněných ještě Bzenec, Hodonín, Ivančice, Jemnice, Jevíčko, Litovel, Podivín, Pohořelice, Přerov a Uherský Brod). Z logiky názvu bibliografie vyplývá, že ta je u těchto měst shromážděna

„jen“ pro období středověku. Což je sice škoda, ale zadání práce nic jiného neumožňuje.

I tak lze vyzdvihnout úctyhodný a přehledně zpracovaný počet titulů, které autorky k tématu moravských královských měst předkládají z různých úhlů, přičemž nejde o výběrovou, ale „pokud možno“ vyčerpávající bibliografii. Zohledněny jsou publikace vzešlé z pravidelných vědecko-organizačních aktivit (např. Historické atlasy českých a moravských měst z produkce historického ústavu Akademie věd ČR – z moravských měst pro Jihlavu; edice *Libri civitatis* – pro Brno, Litovel, Olomouc, Přerov, Uherské Hradiště, Uničov a Znojmo nebo třeba obecně prospěšnou společností *Archaia Brno* pořádané *Forum urbes mediae aevi* a výstupy z něj či některé výstavní projekty a jejich katalogy). Soupisu se dočkaly také práce vzešlé ze setkání, kde se téma měst zohledňuje druhotně (Konference středověkých archeologů a sborníky z nich *Archaeologia historica*, nebo např. sborník z rovněž každoročních konferencí *Židé a Morava*), dále různé příležitostné vědecko-organizační aktivity či soupisy sborníků k jubileím významných vědců. Vše provází velice podrobný poznámkový aparát v obrysech osvětlující např. historii a další okolnosti toho kterého edičního počínu. Úvodní pasáž uzavírá schéma struktury jednotlivých hesel zahrnující všeobecné práce se vztahem k městu (bibliografie, encyklopedické soupisy, práce z oblasti pomocných věd historických, prameny a metodiku a celková zpracování) a vlastní příspěvky s městskou tematikou (opět zahrnující bibliografie a pomocné vědy historické, edice, soupisy a katalogy, prameny a metodiku i archivy, knihovny a muzea, také ovšem celková zpracování, dějiny osídlení, politické a vojenské dějiny, právní a správní vývoj, hospodářský a so-

ciální vývoj, demografický a národnostní vývoj, církev a zbožnost, vzdělanost a kulturu). Úvod je důsledně přeložen do němčiny s praktickým česko-německým slovníkem místních jmen.

Vlastní soupis je uvozen pasáží věnovanou všeobecným pracím a předznamenává ho rovněž reprodukce mapy Moravy od Pavla Fabricia. Po ní následuje již bibliografie ke královskému městu Brnu členěná dle uvedeného schématu, města jsou řazena abecedně. Bohatý brněnský soupis uvádí reprodukce veduty ze třetí čtvrtiny 17. století. Připojení patřičné veduty, popř. výřezu z Fabriciovy mapy (pro města menší jako např. Bzenec) je milým zpestřením, které každou kapitolku uvádí.

Z regionálního pohledu je kvalitně zastoupeno také Uherské Hradiště s méně známou vedutou z dvacátých let 18. století z fondu Archivu města Brna v záhlaví a devadesáti devíti bibliografickými záznamy týkajícími se např. numismatiky, mincovnictví, pramenů a metodiky, ale i monografického zpracování či počátků v kontextu osídlovacího procesu, dále např. urbanismu, politiky, střeleckého spolku, soudnictví, měšťanské správy, ale i finančního a hospodářského podnikání, řemesel, národností, církve, školství, kultury a památek.

Publikaci neschází ani žádoucí jmenný seznam, seznam excerpovaných časopisů, německé a anglické resumé.

Recenzovaná bibliografie, aspirující na práci vyčerpávající, odráží velkou erudici, pílí i systematismus obou zmíněných badatelek, které ji věnovaly tři roky života. Téma měst, které je jim vlastní a které již předtím zpracovaly v řadě dílčích odborných studií, tedy nyní zúročily do kvalitního soupisu, jenž poslouží mnohým z nás.

Dana Menoušková